

זבחים יא

שווערד

1. קרן אורה על מסכת זבחים דף יא/א

שם גמרא מנחת חוטא תוכיח. יש לדקדק מאי יוכיח הוא זה כיון דלאו דם הוא והתורה לא פסלה אלא דם. ומאי איריא מנחת חוטא הא בחטאת גופא אם הכניס הבשר עם הדם לא מיפסיל (כדלקמן פב, ב).

2. עיין ביד בנימינ: ד"ה "דתנן שלא בכלי שרת פסולה ורבי שמעון מכשיר ואמר רב יהודה בריה דרבי חייה מ"ט דר"ש אמר קרא קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת ..."

3. עיין במצפה איתן: ["וכן השוחט אחרים לשם פסח בזמנו"] והא פסולים מטעם דהקריבו לאחר תמיד של בין הערביים

4. שפת אמת על זבחים דף ב/א

שם במשנה לשם נמוך מהם פסולים כיצד כו'. יש לעיין דלא חשיב רק בין קדשי קדשים לקדשים קלים ובין שלמים למעשר ובכור ובפ' כל התדיר (ד' פ"ט) מחלק עוד התנא דחטאת קודמת לאשם שדמו ניתן על ד' קרנות ותודה ואיל גזיר קודמין לשלמים שנאכלים ליום אחד ובכור קודם למעשר מפני שקדוש מרחם אי הכי לאו דוקא נקיט ותנא ושייר. או אפשר דהכא לא חשיב לי' נמוך רק הפרש כזה בין ק"ק לקדשים קלים ושלמים למעשר ובגמ' לקמן (י"א ע"ב) דמקשה הא נמי תנינא שלמים קודמים את הבכור עיי"ש משמע דמדמי הגמ' הנך דהתם לדהכא. אך אכתי קשה למאי דמשני הכא עיקר למה לא חשיב התנא הכא כל הני וצ"ע:

5. קרן אורה על מסכת זבחים דף ב/א

משנה קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים פסולים כו' שלמים ששחטן לשם בכור ומעשר פסולים. משמע מלישנא דמתניתין דלא מיפסילי אלא קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים. אבל בקדשי קדשים גופייהו אין חילוק אע"ג דעולה קדושתה חמורה מחטאת וחטאת מאשם מ"מ אין זה בכלל גבוה ונמוך כיון דכולהו קדשי קדשים הם. ומאי שנא דבקדשים קלים מחלק בנייהו ושלמים עם בכור ומעשר הוי גבוה ונמוך. אע"ג דכולהו קדשים קלים הם. וצ"ל דקולא של מעשר ובכור משלמים עדיפא ליה טפי למיקרייה גבוה ונמוך דבכור ומעשר אינן אלא מתן אחת. ואין באין לכפרה כלל משא"כ שלמים דבעי מתן ב' שהן ד'. אבל בקדשי קדשים גופייהו אין כאן קולא וחמרא כ"כ זה מזה למיקרי גבוה ונמוך. והיינו נמי דלא מחלק בבכור ומעשר גופא שיהיה בכלל גבוה ונמוך כדתנן בכל התדיר (פט, א) דבכור קודם למעשר משום דלא חשיב ליה הך חומרא למיקרייה גבוה ונמוך כן היה נראה בפירושא דמתני'. אלא דקשיא לי מהא דאמרינן לקמן דף י"א ע"ב גבי הא דבעי למימר דקמ"ל דבקדשים קלים גופייהו איכא גבוה ונמוך ופריך מאי קמ"ל הא תנינא לקמן שלמים קודמין את הבכור ומאי פריך הא מהתם לא שמעינן דחשיב חומרא זו לענין גבוה ונמוך כי היכי דאינך קדימות דתנינן התם בקדשי קדשים עולה מחטאת וחטאת מאשם ואפ"ה לא מיקרי גבוה ונמוך. ודוחק לומר דאהא דפ' כל התדיר פריך למה לי הא ממתניתין שמעינן. חדא דלישנא דהא נמי תנינא לא משמע הכי. ועוד דמשמע התם דאי כשרים ואין מרצין קמ"ל לא הוי קשיא ליה הא נמי תנינא. ואמאי הא מ"מ שמעינן מכאן דשלמים קודמין לבכור ומעשר. ואכתי הא דכל התדיר למה לי. ועל כרחק צ"ל דאי הוי אשמע לך הכא דכשירים ואין מרצין לא הוי קשיא לן תנינא משום דהתם עיקר והכא קמ"ל מילתא אחריתא. אבל אי לא אתי לאשמעינן אלא דהוי גבוה ונמוך ובכור ומעשר קיל משלמים. א"כ הא דכל התדיר מאי קמ"ל ומשני דהתם אגב גררא תני לה ועדיין צ"ע:

6. משך חכמה במדבר פרק כח

טז) ובחודש הראשון בארבעה עשר יום לחודש פסח לה'. ... ויתכן עוד לכן בתירא, דאמר פסח ששחטו שחרית - כשר, "ובין הערביים" הוא בין שני הלילות, היינו ביום י"ד, פירושו ברור, ד"בין הערביים" במובנו האמיתי הוא מכי ינטו צללי ערב, רק דאינו מעכב, אע"ג דתנא ביה קרא כמה זימני, משום דמתקיים "בין הערביים" במובן הבלתי מדויק בין שני הלילות. ...

7. קרן אורה על מסכת זבחים דף יא/ב

גמרא אחד בבוקר ולא שנים בבוקר פירש"י הילכך על כרחק צריך להשהות השני עד הערב. ולכאורה זה אינו אלא למ"ד (ברכות כו, ב) דתמיד של שחר עד חצות. אבל למ"ד (שם) עד ד' שעות הדק"ל נימא דשל בין הערבים כשר מד' שעות ואילך. וי"ל כיון דליכא למימר דכשר בין שני ערבים לגמרי ממילא מוקמינן בין הערבים כפשטיה בין הערבים ממש. ואי תיקשי מנלן לכן בתירא דבין הערבים דפסח בין שני ערבים. כיון דאשכחן בכמה קרא לישנא דבין הערבים היינו אחר חצות

דילמא בפסח נמי הכי קאמר קרא. י"ל דמהא גופא שמעינן מדאיצטריך למיכתב אחד בבוקר ולא שנים ש"מ דפשטיה דבין הערבים היינו בין ב' ערבים:

8. רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פרק ג

- **הלכה י:** דישון המנורה והטבת הנרות בבוקר ובין הערבים מצות עשה שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו ...
- **הלכה יא:** וכמה שמן הוא נותן לכל נר, חצי לוג שמן שנאמר מערב עד בקר תן לו כמדה שיהיה דולק מערב עד בקר...
- **הלכה יב:** מהו דישון המנורה, כל נר שכבה מסיר הפתילה וכל השמן שבנר ומקנחו ונותן בו פתילה אחרת ושמן אחר במידה והוא חצי לוג, וזה שהסיר משליכו במקום הדשן אצל המזבח עם דישון המזבח הפנימי והחיצון ומדליק נר שכבה, והדלקת הנרות היא הטבתם, ונר שמצאו שלא כבה מתקנו.

9. לחם משנה הלכות תמידין ומוספין פרק ג הלכה יב

מהו דישון המנורה וכו'. על מה שפירש רבינו ז"ל שהטבת הנרות היא הדלקת הנרות הקשה לו הרשב"א בסימן ש"ט מהא דאמרינן בפרק התכלת (דף נ' א) אמר אביי מסתברא כמ"ד בקטורת הסמים של בין הערבים דכתיב בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ואי לאו דעביד מאורתא הטבה בצפרא מהיכא ע"כ. ואי לדעת רבינו ז"ל ההטבה היא ההדלקה מאי איכפת לן דלא עביד הדלקה באורתא הא בצפרא עביד הדלקה דהיינו הטבה. וי"ל דרבינו ז"ל קרי הטבה לכל דבר שהיה דולק ואינו דולק יפה שמטיבו כדי שיהיה באיתנו הראשון דהיינו הדלקתו כאדם שהוא חולה ומרפאים אותו שיחזור לבריאותו וא"כ ההטבה היא הנר שכבה שידליקו אותה כדי שיחזור הדבר לאיתנו וכן נר שלא כבה מתקנו וכמ"ש רבינו ז"ל ונר שלא כבה ולהכי מקשה ואומר אי לא עביד הדלקה מאורתא היכי קרי הטבה להדלקה דצפרא דאין ראוי לקרותה הטבה אלא מפני שהוא מטיבה שיחזור הדבר למה שהיה ולא יפחת ממה שהיה קודם א"כ משמע דאיכא הדלקה באורתא כנ"ל לתרין לדעת רבינו ז"ל. וכן הקשה לו ממה שאמרו בפ' שתי מדות (דף פ"ה ב) מטיבה ונותן שמן ומדליקה דמשמע הדלקה לחוד והטבה לחוד. ובאמת הלשון מוכח שלא כדברי רבינו ז"ל אבל יש לדחוק דתנא והדר מפרש מטיבה וכיצד היה ההטבה שנותן שמן ומדליקה ויש סיוע לפירוש רבינו ז"ל מההיא דנר שכבתה ונדשן השמן ונדשנה הפתילה דאמרינן בפרק שתי מדות והיא הדלקה על כרחין בשחרית היא וכמו שהכריח הרשב"א ז"ל שם באותה תשובה מההיא דרבי זריקא דקאמר כשהיה נותן בה שמן כמדת הראשונה וכו'. עוד יש סיוע לרבינו ז"ל מההיא דאמרינן ביומא בסדר של בין הערבים במשנה שמטיב את הנרות ולדברי הר"א ז"ל לא הוי אלא נר מערבי בלבד וכמ"ש הר"א ז"ל בפ"ב מהל' עבודת יוה"כ ע"ש ובכ"מ ז"ל אבל לרבינו ז"ל מתני' כפשטה דמטיב כל הנרות:

10. הגרי"ז על מסכת זבחים דף יא ע"ב

והנה ביאור שיטת הרמב"ם הוא דהוא סובר דליכא כלל חיוב הדלקת הנרות אלא שיהיו הנרות דלוקים, ואם מצא דלוק אין עליו חיוב כלל לכבות ולהדליק אלא מניחו דולק, והדלקת הנרות היינו מעשה הדלקה לשיטת הרמב"ם נכללת גם כן בכלל הטבת הנרות, וכמבואר כל זה ברמב"ם דהדלקת הנרות היינו הטבתם ולכן אם כבה יש עליו חיוב הדלקה מטעם הטבת הנרות, אבל חיוב הדלקה מטעם מצות הדלקה אין כאן לשיטת הרמב"ם, וקשה לדעת הרמב"ם מהגמרא (יומא דף כ"ד ע"ב) דמבואר דהדלקה לאו עבודה הוא אף דהטבה הוי עבודה, הרי דחלוק הדלקה מהטבה ובזה אין חילוק בין בבקר ובין בערב, דגם בבקר יש דין הדלקה ולשיטת שאר הראשונים יש חיוב הדלקה, ובערב יש חיוב לכבות ולהדליק, ומשנה מפורשת בתמיד (פ"ו מ"א) מדשן את הנר המזרחית ומניח את המערבי דולק, ולדעת הרמב"ם קשה באמת איך הוא יפרש את המשנה, והנה לכאורה ראייה מנס חנוכה לדעת הרמב"ם, דבע"כ לא כבו את הנרות שאל"כ אלא כבה הנר הלא נעשה השמן דשן וכדאיתא במנחות (דף פ"ח ע"ב) ובע"כ דהניחום דולקים ואם כן איך נתקיים המצוה של הדלקת הנרות, ומזה ראייה לדעת הרמב"ם, אמנם עפ"י המבואר ברש"י שבת (דף כ"א ע"ב) וגם הרמב"ם סובר דכל שמונה ימים הדליקו מהפך ובע"כ דהנס היה בפח עצמו, אין מזה ראייה לדעת הרמב"ם: